

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۲۲/۱۱/۲۱

قیس کبیر

جمع آوری مصادر دری در قاموس کبیر افغانستان خالی از اشتباه نیست قسمت اول

«مصدر» در لغت به معنی محل صدور و اصل و ریشه و منشأ لغات است. در دستور هر زبان، شناخت مصادر آن اساس ترین نکته در زبانشناسی آن زبان میباشد.

تشریح جدول مصادر:

مصدر دومی و سومی - بعضی افعال در زبان دری دو و یا سه مصدر دارند مثل: « خوابیدن / خواباندن / خوابانیدن» و یا کفیدن / کفاندن / کفانیدن» و ... که در مجموع یک مصدر با ریشه حساب می شوند.

مصادر که ریشه مشترک ندارند و مترادف اند، با رنگ زرد نشانی شده و توسط یک حلقه با هم می پیوندند. مانند «رستن - روییدن»، «گشتن - گردیدن»، «گداختن - گدازیدن»، «پرهیختن - پرهیزیدن»، «جستن - جهیدن» و ...

قسمت اول مختص به جمع آوری مصادر است که در بخش لغوی «قاموس کبیر افغانستان» درج اند.

قسمت دوم را جمع بندی مصادر به جعلی و غیر جعلی یعنی «متعدی و لازمی» تشکیل میدهد.

قسمت سوم و شاید چهارم را به آینده معکول می کنیم. خصوصاً از نوات گرامی آگاه در زمینه خواهشمندیم، در تکمیل این لیست ما را یاری نمایند.

قابل یادآوری است که از زحمات استاد «احمد آریا» در تهیه این لیست، ابراز شکران نمایم.

جدول مصادر

شماره	مصدر اول	مصدر دومی	مصدر سومی	ریشه
1	آسودن			
2	آشفتن			
3	افتادن			
4	آموختن			
5	آموزیدن	آموزاندن	آموزانیدن	یک ریشه
6	آگاهیدن	آگاهاندن	آگاهانیدن	یک ریشه
7	باریدن			

د پانو شمیره: له 1 تر 15

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرولو مخکې په خیر و لولئ

			بالیدن	8
			بودن	9
			پریدن	10
			پژمردن	11
یک ریشه	پندانیدن	پنداندن	پندیدن	12
			ترشیدن	13
			پوزیدن	
یک ریشه	تپانیدن	تپانندن	تپیدن	13
			تراویدن	14
			تراویدن	15
یک ریشه	ترکانیدن	ترکانندن	ترکانیدن	16
یک ریشه	ترقانیدن	ترقانندن	ترقیدن	17
یک ریشه	کفانیدن	کفانندن	کفیدن	18
یک ریشه	چلانیدن	چلانندن	چلیدن	19
			رفتن	20
یک ریشه	دوانیدن	دوانندن	دویدن	21
			رستن	22
			رویدن	23
یک ریشه	رسانیدن	رسانندن	رسیدن	24
			رهیدن	25
یک ریشه	جهانیدن	جهانندن	جهیدن	26
			جستن	27
یک ریشه	خوابانیدن	خوابانندن	خوابیدن	
			ریدن	27
			زیستن	28
یک ریشه	سوختانیدن	سوختانندن	سوختن	29
یک ریشه	شارانیدن	شارانندن	شاریدن	30

د پانو شمیره: له 2 تر 15

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په څیر و لولئ

			شویفتن	31
			شدن	32
یک ریشه		شکفتن	شگفتن	33
			شلیدن	34
			رستن	35
			غرنبیدن	36
			غودن	37
			کاستن	38
			کاهیدن	39
			گریستن	40
			گذشتن	41
یک ریشه	گردانیدن	گرداندن	گردیدن	42
			گشتن	
یک ریشه	گریختانیدن	گریختانیدن	گریختن	43
یک ریشه	گریزانیدن	گریزانیدن	گریزیدن	44
یک ریشه	گریستانیدن	گریستاندن	گریستن	45
یک ریشه	گنجانیدن	گنجاندن	گنجیدن	46
یک ریشه	لرزانیدن	لرزانیدن	لرزیدن	47
یک ریشه	لغزانیدن	لغزانیدن	لغزیدن	48
یک ریشه	لقانیدن	لقاندن	لقیدن	49
یک ریشه	لمبانیدن	لمباندن	لمبیدن	50
			لمیدن	51
یک ریشه	نشسانیدن	نشستاندن	نشستن	52
			شپشتن	53
			مردن	54
			نگردیدن	55
			نگریستن	56
			ترنجیدن	57

د پانو شمیره: له 3 تر 15

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

58	دویدن	دواندن	دوانیدن	یک ریشه
59	رسیدن	رساندن	رسانیدن	یک ریشه
60	غلټیدن	غلټاندن	غلټانیدن	یک ریشه
61	پیراڅتن			
62	ژکیدن			
63	ستهیدن	ستهیدن		یک ریشه
64	توانستن	توانستن		یک ریشه
65	توفیدن			
66	خلیدن			
67	خوردن			
68	برجستن			
69	توریدن			
70	جنبیدن	جنباندن	جنبانیدن	یک ریشه
71	چریدن	چرانندن	چرانیدن	یک ریشه
72	خزیدن			
73	خسبیدن			
74	خفتن	خوفتیدن		یک ریشه
75	خندیدن	خندانندن	خندانیدن	یک ریشه
76	خنیدن			
77	خیستن	خیستانندن	خیسانیدن	یک ریشه
78	خیزیدن	خیزانندن	خیزانیدن	یک ریشه
79	شگوفیدن			
80	شیکفتن			
81	چکیدن	چکانندن	چکانیدن	یک ریشه
82	پوسیدن			
83	سزیدن			
84	آزموډن	آزماییدن		یک ریشه
85	آزاریدن	آزرډن		

د پاڼو شمېره: له 4 تر 15

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څېر و لولئ

			آراستن	86
			آراییدن	
			آعشتن	87
			آفریدن	88
			آمرزیدن	89
			آمیختن	90
			آمیزیدن	
			آهنجیدن	91
			آهیختن	92
			آوردن	93
			آویختن	94
			آفراختن	95
			آفراشتن	96
			انداختن	97
			انباشتن	98
			آفروختن	99
			آفروزیدن	100
			اندودن	101
			اندوختن	102
یک ریشه	انگاریدن	انگاردن	انگاشتن	103
یک ریشه	افشانیدن	افشاندن	فشاندن	104
		افکندن	افگندن	105
			ایستاندن	106
			انگیختن	107
			انگیزیدن	

د پانو شمیره: له 5 تر 15

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

			دوزیدن	108
			دوختن	109
		(در عوض انباشتن اما زیاد مورد استفاده ندارد)	اوباشتن	110
			آلودن	111
			آلابیدن	
			باختن	112
			یافتن	113
			یابیدن	114
			برتافتن	115
			بردن	116
			بریدن	117
			زودن	118
			زدابیدن	
			بستن	119
			پابیدن (پائیدن)	129
یک ریشه	پاشانیدن	پاشاندن	پاشیدن	130
			پالودن	131
			پالیدن	132
			شستن	133
			پذیرفتن	134
		پراگندن	پراگندن	135
			پنداشتن	135
			پختن	137
			پزیدن	138
یک ریشه	پرورانیدن	پرورانندن	پروردن	139
			پرسیدن	140
			پرستیدن	141

د پانو شمیره: له 6 تر 15

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

142	پرداختن			
143	پاشیدن	پاشاندن	پاشانیدن	یک ریشه
144	پسندیدن			
145	پیراستن			
146	پوسیدن	پوساندن	پوسانیدن	یک ریشه
147	پوشیدن	پوشاندن	پوشانیدن	یک ریشه
148	پیچیدن	پیچاندن	پیچانیدن	یک ریشه
149	پژوهیدن			
150	پیمودن			
151	پیوستن			
152	تابیدن	تاباندن	تابانیدن	یک ریشه
153	دویدن	دواندن	دوانیدن	یک ریشه
154	ترکیدن (ترقیدن)	ترکاندن	ترکانیدن	یک ریشه
155	تنیدن			
156	تتودن			
157	بخشیدن	بخشودن		یک ریشه
158	تکیدن	تکاندن	تکانیدن	یک ریشه
159	جنگیدن	جنگاندن	جنگانیدن	یک ریشه
160	جوشیدن	جوشاندن	جوشانیدن	یک ریشه
161	جویدن			
162	جُستن			
163	جویدن			
164	چسپیدن	چسپاندن	چسپانیدن	یک ریشه
165	چربیدن	چرباندن	چربانیدن	یک ریشه
166	خوراندن	خوراندن	خورانیدن	یک ریشه
167	چسپیدن	چسپاندن	چسپانیدن	یک ریشه
168	چرخیدن	چرخاندن	چرخانیدن	یک ریشه
169	درخشاندن	درخشاندن	درخشانیدن	یک ریشه

د پانو شمیره: له 7 تر 15

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولئ

170	درنگیدن	درنگاندن	درنگانیدن	یک ریشه
171	درویدن			
172	دزدیدن			
173	دیدن			
174	راندن			
175	راندن			
176	رشتن (ریشتن)			
177	ریسیدن			
178	دادن			
179	ربودن			
180	رباییدن			
181	دوشیدن	دوشاندن	دوشانیدن	یک ریشه
182	رماندن	رمانیدن		یک ریشه
183	رهاندن	رهانیدن		یک ریشه
184	روفتن	روفیدن		یک ریشه
185	رویدن	رویدن		یک ریشه
186	زاییدن	زایاندن	زایانیدن	یک ریشه
187	زادن			
188	سپردن			
189	ستاندن			
190	ستودن	ستاییدن		یک ریشه
191	سسختن			
192	سیرشتن			
193	سرودن			یک ریشه
194	سراییدن			
195	سفتن			
196	سنییدن			

د پانو شمیره: له 8 تر 15

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلېکنې د لېکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولئ

			افسردن	197
			سودن	198
			ساییدن	199
			شپلیدن	200
یک ریشه	شتابانیدن	شتابانیدن	شتابیدن	201
			شتافتن	203
یک ریشه	شرماییدن	شرماندن	شرمیدن	204
یک ریشه	شقانیدن	شقاندن	شقیدن	205
			شمردن	206
			کافتن	207
			شگافتن (شکافتن)	208
			شناختن	209
یک ریشه		شناسانیدن	شناساندن	210
			فرستادن	211
یک ریشه	شنوانیدن	شنواندن	شنیدن	212
			شنودن	213
			شنفتن	214
یک ریشه	شورانیدن	شوراندن	شوریدن	215
یک ریشه		شکاندن	شکستن	216
			فرهیختن	217
			فروختن	218
			فریفتن	219
یک ریشه	افشردن	فشاردن	فشردن	220
			نهادن	221
یک ریشه	گذشتانیدن	گذشتاندن	گذشتن	222
یک ریشه	گذرانیدن	گذاراندن	گذاریدن	223
			گرفتن	224

د پانو شمیره: له 9 تر 15

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په څیر و لولئ

225	گرویدن	گرواندن	گروانیدن	یک ریشه
226	گزاردن	گزاریدن	گزارنیدن	یک ریشه
227	گزدین			
228	گساردن			
229	داشتن			
230	گشودن	گشادن	گشاپیدن	یک ریشه
231	گسلیدن	گسلاندن	گسلانیدن	یک ریشه
232	لمبدن			
233	گزاښتن	گزاردن	گزاریدن	یک ریشه
234	گماښتن			
235	گماردن			
236	لنگیدن	لنگاندن	لنگانیدن	یک ریشه
237	لولیدن	لولاندن	لولانیدن	یک ریشه
238	مالیدن	مالاندن		یک ریشه
239	مکیدن			
240	نشانستن	نشاندن	نشانیدن	یک ریشه
241	نوښتن			
242	نگاریدن			
243	نگاښتن			
244	نهفتن			
245	نوازیدن			
250	خاړیدن	خاړاندن	خاړانیدن	یک ریشه
251	نواختن			
252	نوازیدن			
253	نوښیدن	نوښاندن	نوښانیدن	یک ریشه
254	اشامیدن			
255	هراسیدن	هراساندن	هراسانیدن	یک ریشه
256	ویراستن			

د پاڼو شمېره: له 10 تر 15

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنیزې بڼې پازوالې د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

			يازیدن	257
			کاشتن	258
			کاریدن	259
			کشتن	260
			کاویدن	261
			کردن	262
			کُشادن=گشادن	263
یک ریشه	کشانیدن	کشاندن	کشیدن	264
			کُشتن	265
			کُشودن=گشودن	266
			کندن	267
			کوفتن	268
			کویدن	269
یک ریشه	خمانیدن	خماندن	خمیدن	270
			چیدن	271
			چیندن	272
			ترمیدن	273
			گرایدن	274
یک ریشه	دوشانیدن	دوشاندن	دوشیدن	275
یک ریشه	تراشانیدن	تراشاندن	تراشیدن	276
یک ریشه	نمایانیدن	نمایاندن	نماییدن	277
			رنیدن	278
یک ریشه	گسترانیدن	گستراندن	گستردن	279
یک ریشه	لمبانیدن	لمباندن	لمبیدن	280
			گسستن	281
			خریدن	282
یک ریشه	خشکانیدن	خشکاندن	خشکیدن	283

د پانو شمیره: له 11 تر 15

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لېکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

			دنباندن	284
			باقتن	285
			نکو هیدن	286
		چیندن	چیدن	287
یک ریشه	خراشانیدن	خراشاندن	خراشیدن	288
یک ریشه	پرهیزانیدن	پرهیزاندن	پرهیزیدن	289
			چوکیدن	290
			خواندن	291
			پیراییدن	292
یک ریشه	درخشانیدن	درخشاندن	(رخشیدن) درخشیدن	293
			فرمودن	294
			نازیدن	295
			ماندن	296
			گرانیدن	297
			گداختن	298
			گدازیدن	299
			دریدن	300
			دانستن	301
یک ریشه		تافتن	تفتن	302
			تاختن	303
			نمودن	304
			ریختن	305
			آندن	306
			برخاستن	307
			برگشتن	308
			چکیدن	309
			انجامیدن	310

د پانو شمیره: له 12 تر 15

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

			ایستائیدن	311
			بوسیدن	312
			بویدن	313
			آرامیدن	314
			آماسیدن	315
			آماهیدن	316
			ارزیدن	317
			اندیشیدن	318
یک ریشه	ایستائیدن	ایستادن	ایستادن	319
			برازیدن	320
			پفیدن	321
			چمیدن	322
			خرامیدن	323
			خروشیدن	324
			گادن	325
			گاییدن	326
			رمیدن	327
			زاریدن	328
یک ریشه		زنویدن	زنودن	329
			زیبیدن	330
			ستیزیدن	331
یک ریشه	سوزانیدن	سوزاندن	سوزیدن	332
			ارزانیدن	333
			شاشیدن	334

د پانو شمیره: له 13 تر 15

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په څير و لولئ

			گراییدن	335
			گنډیدن	336
			لافیدن	337
			لهیدن	338
			نالیدن	339
			ورزیدن	340
			وزیدن	341
			کوشیدن	342
			یازیدن	343
			پروریدن	344
			پنداریدن	345
			پویدن	346
یک ریشه	ترسانیدن	ترساندن	ترسانیدن	347
			تفتیدن	348
			رزمیدن	349
یک ریشه	رنجائیدن	رنجاندن	رنجیدن	350
			زنگیدن	351
یک ریشه		گذرانیدن	گذراندن	352
			لیسیدن	353
			نامیدن	354
			ترسیدن	355
			گوزیدن	356
			جفیدن	357
یک ریشه	خشکانیدن	خشکاندن	خشکیدن	358

د پانو شمیره: له 14 تر 15

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په څیر و لولئ

			سجیدن	359
			بیختن	360
یک ریشه	چشانیدن	چشانندن	چشیدن	361
			خواستن	362
			رُفتن	363
			ساختن	364
			عُریدن	365
			گفتن	366
			باییدن	367
			بایستن	368

د پانو شمیره: له 15 تر 15

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په څير و لولئ